

עין משפט‏‏**גזר מצוה**

גזר א מיי פ"ג מהל' שמיטין הל' יא סמג לאוין רסו: גה ב ג מיי פסגה סט ומיי פ"ט מהל' נטע רבעי (הלכה טן) סמג עשין קל תושע"ע י"ד סי' נלד סקני' ד:

גזר ד מיי פ"ט מהל' נטע רבעי הל' ת תושע"ע סט:

רבינו הגנאל

לא כל שכן שיהיה יום אחד עולה לה בתחילת שניו. אלא זו הבריתא למי היא, לר' אלעזר דאמר פר דאמור בתורה בן עשרים וארבעה חדש ושלשנים (א, שלשים ושלשים בעי, דתניא אין נוטעין ואין מבריכין ואין מריכין ערב שביעית פחות משליש יום לפני ראש השנה, ואם נטע והבריך והרכיב יעקור. ר' יהודה אומר כל הרבבה שאינה קולטת לשלשה ימים שוב אינה קולטת. ר' יוסי ור' שמעון אומ' שתי שבתות. ואמר רב נחמן לדברי האומ' שלשים לקליטה, ערב שביעית ישרש הנטע (נ"א: כלומר שירשש הנטע), צריך אחר שירשש שלשים יום אחרים לעלות לו שנה. עכשיו ר' אלעזר אי סבר לה כהנא קמא דהאמר בעינן שלשים יום לקליטה, בעי שלשים יום אחרים לעלות לו שנה. ואי כרבי יהודה סבירא ליה שלשים ושלשה הו' ליה למיתנא כול'. אלא לעולם הא דתנו רבנן אחר הנוטע ואחד המבריך כול', מאיר היא, וכי קתני שלשים יום לפני ראש השנה עלתה לו שנה לקליטה, אבל לעלות לו שנה בשני חדש, יום אחד די' לו. והא דלא קתני שלשים ואחד יום, דסבר יום שלשים עולה לכאן ולכאן. אמר ר' יוחנן שנהן (נ"א: ושניהם) מקרא אחד דרשו, ויהי באחת ושש מאות שנה בראשון באחד לחדש, ר' מאיר סבר מדאכתי יום אחד הוא דעל בשנה, וקרי ליה שנה, יום אחד בשנה חשוב שנה. ור' אלעזר אי כתיב בשש מאות ואחת שנה כדקאמרת כול', אלא אחדוש קאי, ומדיום אחד בחדש חשוב חדש, ש"מ דחדש בשנה חשוב שנה, חדש למנויו ושנה למנויה. מכלל דר' מאיר ור' לעזר כר' יהושע סבירא להו דאמר בניסן נברא העולם. תניא ר' לעז' אומר בתשרי נברא העולם, בתשרי נולדו אבות בתשרי מתו אבות, בפסח נולד יצחק, בראש השנה נפקדה שרה רחל וזנה, בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים,

(א) נראה דל'ל ופרקינן אי הכי שלשים וכו'.

י:

דראה שני זין השמשות הל"ל שלש זין השמשות ומיהו צסוף פרק שני דמזיר (ד' טז. ושם) גרסי' בכל הספרים כגון דחזא שלשה זין השמשות סמוך לשקיעת החמה דלא הוי שהות ציוס לסליק ליה למניינא וגראה לפרש דלכך לא קאמר דרואה צלילות משום דר' יוסי כי היכי דתחילת היום סליק לה שימור ה"נ סוף היום סליק לה שימור וצסוף פ"צ דמזיר (גו"ש) מוכיח כן (יב) דגרסי' התם כיון דחזאי צפלגי דיומא ואידך פלגי דיומא סליק לה שימור ואע"ג שר"ת מפרש דאידך פלגא דיוס של אחריו קאמר לא משמע כן וגם ממון שנוי"א דמשני דלא הוה שהות ציוס ואין זה מנהג כותים דסופרת יוס שפוסקת דהתם צוצה גמורה דלריכה ז' נקיים (א) ויוס שפוסקת לאו נקי הוא אבל צשומרת יוס לא כתיב טהרה אלא מרצוי"א דקרא אחי כדפרישית ועוד דצסופרת ז' (י) הוי סוף היום צתחלת ספירה אבל צשומרת יוס הוי צסוף ספירה דסגי ליה צחד יומא"': **אין** נוטעין. משנה היא פ"צ שביעית (משנה ו):

ש"ששים וש"ששים. פי' צקונטרס שלשים לקליטה ושלשים לתוספת שביעית דבעין שלא תתא נקלטת צתוספת שביעית וקשאי לר"ת חדא דצלשון המשנה אין משמע כן (ו) פי' דלא איירי בתוספת שביעית כלל אלא צקליטה ועוד דל"כ מאי קשאי ליה אי אוקמה להא צרייתא דלעיל כר"א הא כי היכי דצמתני' דשביעית קתני ל' ומוקינ' ליה צקליטה צלא שלשים של תוספת ה"נ נימא דשלשים דצרייתא דלעיל צשלשים של קליטה צלאו ה"נ של תוספת ועוד לקמן (ד' יג:.) גבי אורז דותן ופרגין ושומשמינ' דמתלק לענין שביעית זין השרישו לפני ר"ה להשרישו לאחר ר"ה משמע דלא חיישינן צמה שהשרישו צתוספת דקתני שביעית דומיא דמעשר ומפרש ר"ת דה"ק ר"נ לדברי האומר ל' לקליטה שביעית צריך שלשים ושלשים לענין ערלה פי' ולא אחי לפרושי מתני' אלא מערלה אבל לענין שביעית

לא חיישינן אלא שלא תקלטו שביעית עצמה ולר' יהודה דקולטת צג' ימים מותר לקיים כיון דלא נקלט שביעית אע"פ שנטעה צאיסור צתוספת שביעית ג' ימים לפני ר"ה ואורז דותן ופרגין ושומשמינ' צזריעתן צאיסור מללכה דלאורייתא כדכתיב (ויקרא כה) לא תזרע ואסירי צתוספת שביעית מ"מ לא חיישינן וצלצד שישרישו לפני ר"ה והא דמייית צסוף הערל (גיטות דף פג.) הא דר"נ גבי הלכה כר' יוסי צאנדרוגינוס וצהרכבה לאו משום דאחי ר"נ לפרושי מתני' אשביעית דלא מיייתי לה אלא למימר דאף לענין ערלה הלכה כר' יוסי: **יום** **ש"ששים** **עו"ה** **צבאן** ו**צבאן**. צפרק הנוקין (גיטין דף נד.) גבי הא דלמר ר"מ נוטע שביעית זין צשוגג זין צמוזד יעקור קאמר וכי תימא צצנת נמי וימנין דמקלט יוס שלשים צצצת דאי נטע צזהווא יומא סלקא ליה שמת ואי לא לא סלקא ליה שמת לא נקט ל' משום דנצביי שלשים לחשוב שנה דהא לר"מ ציוס א' סגי ומשום קליטה נקט ל' ומיהו צפרק יונא דופן (נדפ דף מה.) משמע קצת דאיכא תנא לר"מ דלמר ל': **מדאכתי** יום אחד הוא דעי"ר וקא קרי ל"ה שנה. דל"א לומר דשנה שנית למצול היתה ולא חשיב ליה שנה משום דלכתי לא עייל אלא יוס א' דהכתיב קרא אחרינא (צבראשית ט) וצחדש השני צצצעה ועשרים יוס לחדש ולא כתיב צשמים וש' מאות וקרי ליה שנית דאי חשיב ליה שנה הו"א כתיב לה והא כתיב ויהי צצנה השנית צחדש השני צעשרים לחדש נעלה הענן מעל המשכן: **מב"ל** דתרווייהו. ר"מ ור"א סצירא להו צניסן צצרא העולם דהא תרווייהו מודו שזו היתה תחילת השנה פירוש דהכל מודים דצבראשון הוא ניסן דניסן אקרי ראשון דכתיב (שמות יב) החדש הזה לכם וגו' ראשון ופי' צקונטרס דלא אע"פ שנכנסו לה שלשים וצירושלמי דייק מדכתיב ויהי צחדש הראשון צצנה השנית צאחד לחדש הוקס המשכן דלא עייל אלא יוס אחד וקרי ליה שנית דאי אמרת שלישית היתה ומשום דלא עייל אלא יוס אחד לא חשיב לה והא כתיב ויהי צצנה השנית צחדש השני צעשרים לחדש נעלה הענן מעל המשכן: **מב"ל** דתרווייהו. ר"מ ור"א סצירא להו צניסן צצרא העולם דהא תרווייהו מודו שזו היתה תחילת השנה פירוש דהכל מודים דצבראשון הוא ניסן דניסן אקרי ראשון דכתיב (שמות יב) החדש הזה לכם וגו' ראשון ופי' צקונטרס דלא גרסי' ליה דלמלא כר"א סצירא להו והאי ראשון לאו ניסן הוא אלא תשרי ומפני שהוא צצריאת עולם ולמנין השנים קרי ליה ראשון וצסדר עולם תניא צצדיא דלר"א האי צבראשון וצסדר עולם תניא צצדיא דלר"א האי ראשון לפי שהוא ראשון לחדשים ועמד מצול שנה וחצי ותו לא תידוק מנייה יוס אחד צצנה חשוב שנה: דלמא האי ראשון ניסן וקרי ליה ראשון לפי שהוא ראשון לחדשים ועמד מצול שנה וחצי ותו לא תידוק מנייה יוס אחד צצנה חשוב שנה: צבראש

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

אינו דין. שיעלה יוס אחד צסוף שנה ראשונה לתחילת קצצת שנים הקצוצים לכך: **אלא** **מאי**. כמאן מוקמה למתניתא דלעיל דלמר צנוטע פחות מל' לא עלתה לו שנה: **כר"א**. מוקמה צתמיה: **שלשים** ו**שלשים** **צעי**. ל' יוס לקליטה שמהא נשרשת צארך ושלשים יוס לחשיצת שנה וימי הקליטה אין עולין לה דכמאן

דמנח צציתא" דמייא כל זמן שלא קליטה: **דפנן**. דאין נטיעה קולטת צפחות מל' יוס: **יעקר**. לפי שקליטה צשביעית: **דצרי ר"מ** לא גרס: **לדצרי** **האומר** **ל' יוס**. לקליטה: **צריך** **שלשים** ו**שלשים**. שלשים לקליטה וז' לתוספת כר"א: **לעולם**. צרייתא דלעיל ר"מ היא וכי קאמר שלשים לקליטה קאמר שמהא הנטיעה ל' יוס לפני ר"ה כדי שמתא קלטת ערצ ר"ה וקא סצר ר"מ דלא יתצינא לתוספת ל' יוס אלא יוס אחד: **שלשים** ו**אחד** **צעי**. שמהא יוס הקודם לר"ה חשוב לשנה ראשונה של ערלה דקדמית עלתה לו שנה: **ושניסס**. ר"מ ור' אלעזר: **ויהי צאחת** **ושש מאות** **שנה**. לסוף עשתי עשר חדש שהתחיל מצול לירד. לדצרי האומר צתשרי צצרא העולם ומצול ירד צי"ו דמרחשון דללקמן (דף יא:) הוי האי צראשון צאחד לחדש צתשרי דל"א להיות צניסן שהרי מ' יוס מצול וחמשים ומאת יוס שצצרו המים מאיליהן (א) משכו עד סיון ואח"כ היו הלוך וחסור עד חדש העשירי והוא אצ שהיה עשירי לירידת גשמים ולא נרלא ראשי ההרים ומלחד צאצ עד אחד צתשרי צצלעוו המים והיינו דכתיב ויהי צאחת ושש מאות שנה צראשון צאחד לחדש חרצו המים. ולדצרי האומר צצאיר ירד המצול הוה ליה האי צראשון צניסן. וצין למר וצין למר תחלת שנת שש מאות ולחת לא נכנסו צה אלא יוס אחד דכתיב צאחד לחדש וקרי ליה שנה דכתיב צאחת ושש מאות שנה: **כדקאמרס**. דקרי ליה שנה: **וקרי** **ל' יוס** **חדש**. דכתיב צאחד לחדש: **חדש** **למנויו**. אחד מן המנויין שלו חשוב חדש

שהחדש נמנה צימים דכתיב עד חדש ימים (צמדבר יא:) **ושנה**. אחד למנוייה חשוב שנה והיא נמנית צחדשים דכתיב (שמות יב) לחדש השנה: **מכלל דתרווייהו וכו'**. ר"מ ור"א דהא תרווייהו מודו שזו היתה תחלת שנה. ולי נראה דלא גרסינן ליה דלמלא כר' אליעזר סצירא להו והאי דראשון(י) לאו ניסן אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לצריאת עולם ולמנין השנים קרי ליה ראשון וצסדר עולם תניא צצדיא דלר"א האי צבראשון תשרי הוא: **תניא** **ר' אליעזר** **אומ'** **כו'**. מקרא יליף לה לקמן (דף יא:.) נולדו

וכי הא דלמר ר"מ נוטע שביעית זין צשוגג זין צמוזד יעקור קאמר וכי תימא צצנת נמי וימנין דמקלט יוס שלשים צצצת דאי נטע צזהווא יומא סלקא ליה שמת ואי לא לא סלקא ליה שמת לא נקט ל' משום דנצביי שלשים לחשוב שנה דהא לר"מ ציוס א' סגי ומשום קליטה נקט ל' ומיהו צפרק יונא דופן (נדפ דף מה.) משמע קצת דאיכא תנא לר"מ דלמר ל': **מדאכתי** יום אחד הוא דעי"ר וקא קרי ל"ה שנה. דל"א לומר דשנה שנית למצול היתה ולא חשיב ליה שנה משום דלכתי לא עייל אלא יוס א' דהכתיב קרא אחרינא (צבראשית ט) וצחדש השני צצצעה ועשרים יוס לחדש ולא כתיב צשמים וש' מאות וקרי ליה שנית דאי אמרת שלישית היתה ומשום דלא עייל אלא יוס אחד לא חשיב לה והא כתיב ויהי צצנה השנית צחדש השני צעשרים לחדש נעלה הענן מעל המשכן: **מב"ל** דתרווייהו. ר"מ ור"א סצירא להו צניסן צצרא העולם דהא תרווייהו מודו שזו היתה תחילת השנה פירוש דהכל מודים דצבראשון הוא ניסן דניסן אקרי ראשון דכתיב (שמות יב) החדש הזה לכם וגו' ראשון ופי' צקונטרס דלא גרסי' ליה דלמלא כר"א סצירא להו והאי ראשון לאו ניסן הוא אלא תשרי ומפני שהוא ראשון לצריאת עולם ולמנין השנים קרי ליה ראשון וצסדר עולם תניא צצדיא דלר"א האי ראשון לפי שהוא ראשון לחדשים ועמד מצול שנה וחצי ותו לא תידוק מנייה יוס אחד צצנה חשוב שנה: צבראש

מסורת הש"ס

(א) שביעית פ"ב מ"ו יצמות פג. (ב) צנמשנה שביעית פ"ב מ"ו וכן ציצמות פג. ליתא דצרי ר' אליעזר(, (ג) צפסחים נה.]. (ד) צמכות ג: מדה מד: מה.]. (ה) (לעיל ת. לקמן כו. ע"ז ת.], (ו) צצרכות כט. יצמות סד:]. (ז) (אולי י"ל צצחיתא], (ח) (מד"ל ראשון.], (ט) צ"ל האי סוף. (י) וצ"ע תוס' פסחים פא. ד"ה א"י וכו').

תורה אור השלם

1. ויהי באחת וישש מאות שנה צראשון באחד לחדש צררבו הפמים מעל הארץ וז"ס חז את מבסה התבה וצרא וזנה צררבו צפי האקדמה: בראשית ח יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויהי צאחת כו' המים מאיליהן צנמשכו עד סיון: (ב) תוס' (צע"א) ד"ה גמים כו' מוכיח כן ר"ה סג' (א) באיד' דלריכה ז' נקיים קאמר ויוס: (ד) ד"ה שלשים כו' (פירוש דלא איירי צתוספת שביעית כלל אלא קליטה) תא"מ וצ"צ הנה"ה:

מוסף רש"י

ואם נטע והבריך והרכיב יעקור. דהא קליטה שביעית, דאין הרבבה קולטת צפחות משלשים יוס (יצמות פג.) בתשרי נולדו אבות. צצברהם ויעקב (לקמן יא:.) נפקדה שרה רחל וזנה. כל זכרונם לעולה וגזר עליהן היינו (שם).